

Specii lirice in poezia de dragoste

Dintre speciile lirice, pe care poezia erotica romaneasca le-a utilizat de-a lungul epocilor, mentionam forme recurente: idila, romanta, sonetul, elegia, iar ca forme accidentale: cantoneta, gazelul, madrigalul.

Idila (fr.idyle, gr.eidyllion, - "mic tablou poetic") defineste, initial, o specie a liricii peisagistice, avand ca tema viata pastorală si obiceiurile campestre. Cu timpul varianta bucolică (bucolic: idilic, pastoral, campestru) se numeste egloga, iar idila se specializeaza in privinta descrierii unui sentiment curat si naiv, receptat tot sub aspectul lui fermecator dar sensibil. In literatura nationala, idila are doi mari reprezentanti: pe Vasile Alecsandri si pe George Cosbuc.

Notiunea de idilism marcheaza nu numai preferinta pentru o reliefare sentimental-idealizanta a continutului unei opere literare, dar si optiunea estetica a unor scriitori pentru universul rural - pastrator al traditiilor si al legilor morale, opus trepidatiei citadine, cosmopolitismului (international, universal, amestecat) si degradarii accentuate din lumea marilor orase.

Cantoneta (it.cantzoneta, diminutiv de la cantzone - cea mai veche forma metrica a liricii italiene, preluata din lirica trubadurilor provençali, care celebrau iubirea cavaleriasca). Este un cantec de provenienta populara, insotit de melodie, caracterizat prin versuri si strofe scurte. La noi, o cultiva primii poeti (indeosebi Iancu Vacarescu, care scrie un ciclu de Cantonete), urmat de Ion Heliade Radulescu, de Vasile Alecsandri si de altii.

Gazelul (arabul ghazal - "poezie erotica"). A patruns in literaturile europene si este o specie lirica cu forma fixa, alcatuita din 5 pana la 5 distihuri, fiecare al doilea vers al strofelor binare avand aceeasi rima cu cele doua versuri ale distihului initial. Originar din literatura orientala (indiana, persana, araba) gazelul a fost preluat de literatura turca. Poemul are un continut erotic sau filozofic si exalta placerile vietii, ale iubirii si ale vinului. Poetul roman Mihai Eminescu scrie in timpul studentiei sale la Berlin, un gazel in 20 de distihuri, pastrand continutul erotic originar, dar sub forma moderna a refularii in vis.

Madrigalul (fr.madrigal, it.madrigale, latina populara - matriale - "cantec"). Este o poezie lirica cu caracter idilic ori galant, fiind la origine un cantec pastoral compus pentru mai multe voci. In secolul al XIV-lea apare in Italia, la Petrarca, iar in Franta secolului al XVII-lea, la Vicent Voiture, autor de versuri ocazionale, spirituale si galante, cu reminiscente din poetii baroci spanioli. Continutul sentimental si forma aproape fixa i-au atras si pe unii simbolisti romani, indeosebi Cincinat Pavelescu. Specia lirica presupune spirit si virtuositate, deoarece autorul face complimente femeii iubite, dovedind ingeniozitate in continut si pretiozitate in expresie.

Romanta a aparut in Spania secolelor al XIV-lea si al XV-lea, la origine fiind un cantec popular dedicat eroilor unor intamplari extraordinare sau unor povesti de dragoste pilduitoare. Echivalentele speciei sunt liedul german, songul englez, pesnia ruseasca, mawwalul arab, etc. In cultura romaneasca a fost preferata de romanticii intarziati de la sfarsitul secolului al XIX-lea (Vasile

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Alecsandri, Mihai Eminescu), dupa exemplul carora au cultivat romantia si simbolistii. Mihai Eminescu a canonizat specia ca atare sub forma "romantei cantabile", ilustrata de modelul absolut ("Pe langa plopii fara sot"), alaturi de alte poeme din creatia sa de maturitate: "S-a dus amorul", "Cand amintirile", "Ce e amorul?". Sinceritatii emotive a romantei, Eminescu i-a adaugat fiorul abstract al meditatiei si elevatia versului care cuprinde motive mai ales notionale, ca in celebra definitie personalizata a iubirii incheiate: "S-a dus amorul, un amic/Supus amandurora" Eminescu nu mai exprima sentimentul individual, ci emotia tuturor, ridicata la rangul de arta a iubirii eterne. Mente speculativa, poetul matur nu mai lucreaza cu un limbaj metaforizat, ci cu unul conceptual, transformand si materia elementara a romantei traditionale in lirism de abstractie. Aspiratiile omenesti prea inalte nu izbandesc, femeia nu este ingerul visat, ignorarea legilor firii duce la nefericire, viata constituie o durere in care norocul in iubire, desi intens trait, nu poate ramane durabil.

-Iubirea-forma a interioritatii si a exteriorizarii eului liric-

Iubirea reveleaza fiintei posibilitati nebanuite, iar constiinta fapturii individuale - capatata prin sentiment- antreneaza dorinta de expresie memorabila, de fixare in scris a traiirii unica. Iubirea este inocenta prin elementaritatea ei apropiata de instinct, neprefacuta prin insasi profunditatea implicarii in trairea acesteia.

Unul dintre simbolurile liricii de dragoste romanesti este poetul Mihai Eminescu. El a imaginat icoana unei pure stari de inocenta erotica, perechea ideala imbratisandu-se cu naturalitatea intaiului cuplu transpus in Edenul romanesc. Dragostea eminesciana are fie aureola idilizanta din poemele bucolice, fie din adancimea filozofica din Luceafarul. Supremul elogiu este dorinta lui Hyperion de a cunoaste lumea pamanteana supunandu-se legilor "norocului in iubire". Astrul indepartat si rece se insufleteste la ideea unei ora de iubire, singura capabila sa intinda o punte de intelegere intre eternul cosmic si umanul pieitor. Natura antropomorfizata traieste in consonanta cu sentimentele poetului, imaginile paradisiace corespunzand implinirii erotice, iar tablourile pustii, dezolante, alcatuind ambianta dezamagirii si rupturii sentimentale. Fericita sau nefericita, iubirea ramane mereu o proiectie ideala, iar femeia intruchipeaza cand imaginea Fecioarei, cand o nimfa a padurii, o zeitata acvatica, ori o fapta de basm, dovada ca nici un alt poet roman n-a asezat-o pe un pedestal mai inalt decat a preamarit-o Eminescu.

George Cosbuc a descris idilic inceputul unui sentiment, i-a prezentat avatarurile (stangia, competitia feminina pentru barbatul ales, gelozia, dragostea care a pacatuit, iubirea care invinge barierele sociale, etc.). Octavian Goga, spirit elegiac, proiecteaza perechea ideala in spatiul rural, unde flacaul va fi "cel mai cuminte din sat", iar fata "cea mai frumoasa" ("Dorinta").

Si pentru modernistul Tudor Arghezi, femeia constituie forta propulsoare, telul si rasplata barbatului, caci tot ce face el este destinat acestei zeitati intrupate in toate formele materiale si spirituale ale vietii: "Ideea, ca si lupta si painea, -I tot femeie" (Inscriptie de femeie). In "Cuvinte Potrivite", iubirea este tratata cu indoiala si raceala orgolioasa a poetului maturm obsedat de miturile esentiale. Dragostea nu trebuie sa depaseasca starea de logodna, de eros virtual, ca sa nu

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

tulbure contemplatia artistului. In "Flori de mucigai" se fac simtite tulburarile erosului carnal, vraja simturilor complexind trupul tanar si viguros. In "Poeme noi", Arghezi se daruieste erosului conjugal, imaginea caminului ocrotitor dominand poezia universului mic; inconjurat de vietatile domestice, vegheat de familie, intinerit alaturi de copii, poetul se simte in siguranta, caci umbrele neantului par sa se opreasca la poarta ogradii sale.

Daca tanarul Blaga intelegea iubirea tot ca pe o forma de cunoastere initiatica, la batranete devine un poet solar, in "Cantecul focului" extazul simturilor consumandu-se intr-o geologie purificata pana la transparenta. De la imaginile metafizice ale erosului din volumele antume, in care femeia este definita biblic, precum "lumina dintai", sau ca "izvorul noptii" care ascunde taine nerelevante spiritului profan, in cele postume, "iscodirea" poetica se adanceste in dimensiunea telurica a universului si in cea organica a vietii omenesti. Imaginarul poetic blagian, care strabatea distanta de la obiect la sufletul cosmosului, inlesneste, de data aceasta, fuzionarea euforica intre obiect si subiect, eul liric fraternizand cu ritmurile naturii si betia simturilor. Nou este faptul ca sentimentului pieritor I se substituie viziunea asupra eternitatii materiei, care va pastra tiparele unei pasiuni, chiar daca aceasta se va stinge: " legea pamantului, tiparele, rarele, / intruchipate in sanii cari nu dezmint / rotunjimile urnelor / si-n rodii cari nu dezmint / rotunjimile sanilor". Poetul, care si-a faurit un program estetic din spiritualizarea emotiei, este pe cale sa-l desparta pe "a cunoaste" de "a iubi". Transcendentul se retrage facand loc lumii fenomenale, ale carei elemente se lasa cuprinse - deopotriva cu omul - de euforia erotica. Chemarea dragostei incepe prin invitatia de a parasi orasul (indemn expresionist), urmata de integrarea cupului intr-o bucolica dogoritoare, unde perceptia lucrurilor e mai vie si artistul redimensioneaza universul sub vraja iubirii.

Dintre poetii contemporani, Nichita Stanescu dezvolta, in lirica sa de dragoste, tema unui sentiment care se construiește mereu, intr-un peisaj auroral, intr-o dimineata a sufletului purificat, alcatuind o "poetica a transparentei si a matinalului". In volumul "O viziune a sentimentelor", impresioneaza referintele neobisnuite la mituri consacrate, suavitatea imaginilor de esenta preraphaelita, caracterul livresc (cult, erudit) al metaforelor dand poemelor impresia de romante cu ingenuitati calculate. Unele notatii simboliste sunt intarite de un sentiment al armoniei si al jubilatiei, de o betie alba a simturilor alcatuind, paradoxal, impresia de vitalitate a diafanului. Erosul stanescian comunica entuziast despre intamplarile fiintei indragostie, care traieste plenar sub semnul de "a fi". Iubirea este o intamplare miraculoasa si unica, traita de poet la varsta de aur a implinirii sentimentale, care-l scoate de sub zodia accidentalului si il face sa exclame cu recunostinta ontologica: "Ce bine ca esti, ce mirare ca sunt!"